

langt mere beroligende, at det stete straks nu, end at det blev overladt til Omstændighederne siden. Men naar det nu forholder sig saadan, at det altsaa netop er den nuværende Affattelse, der præjudicerer Kirkens Stilling og giver en Mellemstilling af den allerbetænkeligste Art for Gejstligheden og Kirken i denne Sag, saa kan jeg ikke se rettere, end at man allerede af den Grund burde afholde sig fra at beholde den nuværende Paragraf og gaa ind paa Folketingets Affattelse, selv aldeles affet fra, hvad der er Gejstlighedens Ønsker i denne Sag. Men jeg maa for Resten tilføje, at jeg egentlig ikke kan se, hvorfor man ikke gerne kan tage noget Hensyn til Gejstlighedens Ønsker her, for det har jeg jo dog gentagne Gange udtalt, og jeg har egentlig ikke faaet noget Modbevis derimod, at her gælder det virkelig en Sag, hvorom man maa sige, at det er dog ikke Grille eller Lune eller Selvrædighed, om Præsterne ikke gerne ville sanktionere den, thi det er jo dog en Sag, som Gejstligheden i andre Lande hele Verden rundt har faaet Lov til at udtale deres Betænkelse imod. Det er jo det ulykkelige, at man her i Eslen ikke kan komme ind paa den teologiske Side af Sagen, og at den derfor vel sagtens for en Del Medlemmers Vedkommende ikke er saa klar, som vi kunde ønske det, vi, som tillægge denne Side nogen Vægt. Jeg har dog tilladt mig at komme med en enkelt Anthyndning. Jeg skal i Dag blot føje en til, skønt det er mig meget imod. Jeg vil blot sige, idet jeg forudsætter, at man staa paa et kristeligt Standpunkt: Er det tilfældigt, er det noget, som ikke hørte med til Guds Plan og Styrelse, at der ikke var Sigbrænding i Jødeland, at Kristi Lig ikke er brændt, og tror man ikke, at det har hørt med til Korslynets Styrelse at lette Troen paa hans Opstandelse for dem, der den Gang levede? Og om man nok saa meget, naar man er meget aandelig uvilket, kan sige, at det gør jo ingen Ting, hvordan der handles med Liget i den Henseende, siger jeg fremdeles: Det kan gælde for de enkelte, men de mangfoldige, som have uklare Følelser og Begreber og Forestillinger, gælder det ogsaa for dem? Er der nogen, der kan træde frem og sige, at han er ganske sikker paa, at Sigbrændingens Indførelse ikke alligevel vil virke forblindende og sløvende over for ikke saa ganske saa i Befolkningen? Jeg kan tillige føje til: Er det tilfældigt, at de første kristne førte en streng og vanskelig Kamp for at beholde den jødiske Skik, der jo dog ikke var Sigbrænding, og er det ganske tilfældigt, at nu, da denne Sag er kommen frem, er den hovedsagelig alle Begrebe baaret frem af den

ateistiske Retning — jeg undtager netop særlig vort Land — er det alt sammen Tilfældighed? Jeg udtaler ikke min egen Mening; men der er dog saa meget, der kan anføres for, at de geistlige have Lov til at have en Mening her i Landet i dette Punkt. Det kan f. Eks. ikke være fuldstændig betryggende, at en eller anden træder op og siger, at det er ikke det esentielle ved Kirken, for saa staa den paa svage Fødder. Det er ganske sandt, at der staa ikke noget om det i den kristne Lære; det kan der blandt andet ikke af den Grund, at Striden derom først behøvede, efter at det ny Testamente var affattet, men det kan stride mod Traditionen, mod Sædvanen, mod Anden og Tankegaaen, mod den pietetsfuldste og med Kristendommen bedst stemmende Maade at begrave paa. Jeg siger ikke, det gør det, men jeg siger, Folk kunne have den Opfattelse, at det gør det. Og hvad det angaar, hvad der er det væsentlige og ikke det væsentlige, er det jo en gammel bekendt Sag, at man gerne gaar frem paa den Maade, at man siger: Det er ikke det væsentlige; saa skære vi det bort, og saaledes bliver man ved, til der ingen Ting bliver tilbage. Jeg forlanger ikke, at man skal lade de geistlige alene bestemme, hvad der er det væsentlige i Kristendommen og hvad ikke, men det forekommer mig dog, at de, baade ved deres Kundskab, Indsigt, Kald og Ansvarfølelse maa have Ret til at tale med paa det Punkt, om hvad der er det væsentlige, og om hvad der kan vække Betænkelse. Men det er jo netop Ulykken, at der i den Henseende er ganske ekceptionelle Forhold i Danmark, ikke blot i den Henseende, at de kirkelige Sager skulle forhandles paa Rigsdagen alene og behandles der, men maaste lige saa meget i den Henseende, at Præsterne i Danmark staa saa fuldstændigt ene, at der ikke er noget organiseret Menighedsliv, og at navnlig saa saa af de dannede Kræfter deltage i det kirkelige Livs Arbejde og Kamp. Derved er der kommet det Forhold til Stede, at mangfoldige mod Kirken velstuede Mænd have den Indbildning og Anskuelse, at Præsterne kunne sagtens, for de kunne gøre, hvad de ville; de have det i det hele mageløst godt. Sandheden er naturligvis den, at de mere og mere maa føle sig som Officerer uden Hær bagved, som Folk, der ingen Magt have til at gøre Kirkens Anskuelser gældende udad til, og som mange Gange ere Genstand for den største Misforstaaelse og Mistendelse indad til. Jeg skal selvfølgelig ikke komme ind paa det her, men blot sige — naar der stadig klages over Folketirkens Præster som dem, der ganske særlig have gode Bilskaar